

ST. — NO. 1541. Entered as second-class matter, December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1893.

CHICAGO, ILL., 24. MARCA (March 24), 1937.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LETO—VOL. XXXII.

SEDEČE STAVKE STRAH IZKORIŠČEVALCEV

ZAHTEVE V KONGRESU IN V ČASOPISU ZA DRASTIČNE NASTOPE PROTI "ANARHIJI"

Senatorji svare, da bodo sedeče stavke povzročile "revolucijo in diktaturo"

Reakcionarni politiki in magnati korporacij skušajo ignorirati pravi vzrok stavkovnega vala

SIRJENJE sedečih stavk je ameriške torije silno prestrašilo. Oglasa se posebno v kongresu in v časopisu. Demokratični senator Van Nuys iz Indiane apelira na predsednika Rooseveltja, naj poseže v situacijo in ustavi "sedeče" stavke predno bo prepozno, kajti če tega zaen z drugimi oblastmi čim prej ne stori, je revolucija neizogibna. Governer Murphy je imel v Detroitu konferenco z županom, šefom policije, žerifom in nekaterimi drugimi uradniki, predsednik avtne unije Homer Martin pa je vsem skupaj zapretil z generalno stavko v Detroitu, ako policija ne neha pretepati delavcev, katere izgrena siloma s sedečih stavk v manjih obratih.

Nad sedečimi stavkami se je med drugimi posebno razjel demokratični senator Hamilton Lewis iz Illinoisa, ki je v svojem govoru v senatu spraševal: "Ali so Zednjene države že dežela z organizirano vlado, ali niso?" Tudi on je pretil, da če se takih stavk ne prepreči, bo pot v diktaturo odprta. Svoj gnjev nad stavkarji in CIO so stresali tudi californijski senator Hiram Johnson, senator W. H. King iz mormonskih držav in več drugih demokratičnih in republikanskih "državnikov".

Časopis je prošlih par tednov porabilo velik del svojega prostora za propagando proti "sedečim" stavkam, ker so povzročile "anarhijo" in odprle venti za revolucijo in diktaturo.

Samo ena stran zvona

Politiki obeh strank in kapitalistični časopisi skušajo kolikor mogoče previdno ignorirati vzroke širjenja stavk. Vpijejo, da je dolžnost oblasti varovati red in mir, uveljaviti odloke sodnikov in protektirati privatno svojino, katero so sedeči stavkarji nepostavno okupirali.

Kadar kak poštnejši politik argumentira, da je trmoglavost in sebičnost delodajalcev temeljni vzrok sedanjim stavkam in splošni nezadovoljnosti, tedaj take izjave previdno pokrijejo s "prepričevalnimi" protiargumenti, z namigavanji in insinuacijami, da bi javnost ne zapopadla pravega vzroka.

Ampak dejstvo ostane, da je nastal val stavk zato, ker so delavci naveličali čakati na izpolnitve obljub in na kongres, ki ima nov mandat sprejeti zakone za reguliranje gospodarstva ter uravnavanje odnosa med delavci in delodajalci. Delavci, ki so se organizirali in agitirali za unijo, so odslovili čim so sprijoni izvedeli za njih imena. Plače so ostale nizke kakor ko je bila kriza na višku, docim so se dobitčki korporaci kupicili v nove stotine milijonov dolarjev. Ob višanju cen potrebščinam in ob sramotno nizki mezzi, za kakršno mora garanti velika večina delavcev, ni kazalo tem drugega, kakor da se organizirajo in stavkajo, če družbe odklonijo njihove zahteve.

Skromne zahteve unij

V zahtevah ameriških unij, ki jih predlagajo delodajalcem, ni nič revolucionarnega in so brez revolucionarnih tendenc. Zahteva za višjo mezdo in znižanje delavnika ne daje prav nikakega povoda za "anarhijo" ali odpira pot v "revolucijo" in "diktaturo". Ampak ta zahteva — kakor koli je skromna, je alarmirala ameriške torije zato, ker niso bili navajeni takih kampanj za organiziranje delavcev, ne take odločnosti stavkarjev vse križem dežele. Taktika A. F. of L. je bila pač pohevnva reč in govor njenih voditeljev so bili prav tako polni fraz o "amerikanizmu" in svobodi, ki jo uživamo v tej deželi, kakor so bili govorji najreakcionarnejših kapitalistov. Delavske politične akcije, razen v kolikor jo je mogla demonstrirati socialistična stranka, ni bilo. Odbor za industrialno organizacijo

POVZROČITELJ BESEDNE VOJNE

Na sliki na levi je newyorški župan La Guardia, ki je na nekem nedavnom shodu dejal, da bi bila na prihodnji svetovni razstavi v New Yorku velika zanimivost "celica grozol", v kateri bi kazali "rjavosrajčnega fašista Hitlerja". Časopis v Nemčiji je vsled tega insulta na "der Führer" župana La Guardia silovito napadel in nemška vlada je zahtevala, da se v Zed. državah take žalitve prepove. Ameriški državni tajnik Hull je odgovoril, da ameriška vlada obžaluje La Guardijevom omembu, ne more pa napovedati, ker imamo v tej deželi svobodo govorja in lahko vsakdo izrazi svoje mnenje. Nemški časopis je začelo nato smeti razne ameriške protinacione politike, razmere v ameriških mestih in se norčevati iz "svobode" v Zed. državah, ki je toliko, da so lincanja že vedno dovoljena. Tako se je pričela velika besedna vojna med demokracijo na tej in diktaturom na oni strani oceana. Druge posebne nesreče pa menda ne bo. (Citajte o tem članek na 2. strani.)

pa je vse te lepe, za kapitaliste varne običaje zavrgel in hoče delavce v industrialno unijo ter preti že pri prihodnjih volitvah z delavsko politično akcijo.

Dokler je bilo le par milijonov delavcev v številnih strokovnih unijah v rahlji A. F. of L., so magnati vse ostale delavce nemoteno izkorisčali. Ampak zdaj, ko zahtevajo priznanje industrialnih u. i in kolektivnega pogajanja cele mase, je pa druga stvar. To je že "pot v revolucijo".

Strašenje z diktaturo

Kakšno diktaturo imajo v mislih gospodje senatorji, kongresniki in drugi politiki demokratske in republikanske stranke ter uredniki kapitalističnih listov, kadar strašijo, če ne bo kmalu konca "sedečih" stavk, dobimo diktatorja?

Arthur Sears Henning, člankar čikaške "Tribune" za politične zadeve v Washingtonu, priznava, da je komunistična revolucija izključna, tudi če se bi ameriški komunisti pripravljali zanj, ker jih je premalo. Povsem možna pa je fašistična ali napol fašistična diktatura. Kapitalisti, ki hočejo zase absolutno svobodo, so pripravljeni podpreti fašistični pokret ko hitro smatrajo, da so njihovi interesi ogroženi. Iz tega razloga so podprtli fašizem v Italiji, Nemčiji in zdaj v Španiji, četudi pod fašizmom tudi oni niso več tako svobodni kakor poprej. Ampak privatno svojino jim vlada protektira, unije, ki za delavce kaj pomenijo, fašistični režim takoj zatre in prepove stavke. Kapitalisti so s tem rešeni boj proti uniji in stavk in svoja bogastva potem uživajo ne da bi bali nemirov, zahtev za socializacijo in "sedečih" stavk.

Ameriški delavci, ki se prebujajo iz dolgoletne brezbržnosti in se organizirajo za izboljšanje življenskih razmer, imajo torej proti sebi močnega, dobro organiziranega sovražnika — ameriške kapitalistične sloje in njihovi dve stranki, demokratsko in republikansko.

Italijanski "prostovoljci" v Španiji slaba armada

"Španija ni Etiopija," je dejal vrhovni poveljnik španske lojalistične armade za obrambo Madrida general Jose Mihaila (Mihaila), ki je izjavil, da 30,000 Mussolinijevih vojakov in 40,000 Hitlerjevih ne bo porazilo republikanske Španije. Istočasno se je peljal Mussolini na svoj triumfialni imperialistični izlet v italijansko kolonijo Libijo v Afriki. Poveljniku italijanskih čet v Španiji je z ladje, na kateri se je vozil, sporočil: "Zanašam se, da boste pogumno in da bo zmaga v spopadu z internacionalcami vas..."

Toda lojalistične španske čete so pognale italijansko armado na guadalajarski fronti v beg in Mussoliniju je bil nje-

gov "triumfialni" poset v Afriki radi te neprilike kako po kvarjenju.

GENERAL FRANCISCO FRANCO

Italijanski vojaki, katere so lojalisti ujeli, zatrjujejo drug za drugim, da so bili v Španijo speljani z lažmi, kajti misili so, da so poslani v Etiopijo ali v kako drugo italijansko kolonijo. Naravno, da jih vojevanje v Španiji radi tega prav nič ne mika, ker niti ne vedo, čemu se vojskujejo. Časopis v Italiji namreč poroča o civilni vojni na Španskem edino "novice" in pobarvane opise, ki jih prejema iz Mussolinijevega časniškega biroja. O vsem drugem mora molčati.

Španske lojalistične čete so italijanske vojake totično prestrašile, da so na svojem divjem begu pustili ali pa pometači proč svoje puške, strojnici, naboji in veliko druge mu-

Izredna konvencija soc. stranke ima pred seboj zelo važne probleme

Razna mnenja socialistov o gibantu za farmarsko-delavsko stranko. — Umešavanje komunistov v soc. stranko radi trockijevcev

Izredna konvencija socialistične stranke, ki se prične prihodnji petek v Chicagu, se snide v najvažnejši dobi zgodovine ameriškega delavščega gibanja. V teku dobrega pol leta se je v tej deželi veliko izpremenilo. New Deal postaja impotent. Zvezni kongres je vzel veliki večini, ki jo ima v obeh njegovih zbornicah demokratska stranka, bolj reakcionaren kakor prejšnji. Od vrhovnega sodišča, tudi će se mu da dodatne, "liberalnejše" člane, ni dosti pričakovati, dokler bo imel pravico poljubno razveljavljati zakone.

Spor med unijami CIO in A. F. of L. se pozuje. Prve so še agresivno v kampanjo za organiziranje delavcev, dočim jim Greenova skupina meče polena pod noge. Sama ni bila zmožna izvršiti organizatoričnega dela v masnih obratih, a drugim unijam tudi ne privošči uspeha, čeprav se zaveda,

da s svojo sabotažo pomaga kompanijam in škoduje delavcem.

Zanimanje za delavsko politično akcijo pod okriljem delavške ali farmarsko-delavške stranke se veča zdaj tudi v Illinoisu. Washingtonu in mnogih drugih državah. Treba jih je le združiti v celotno stranko, pa bo ameriško delavstvo takoj imelo močno politično gibanje.

To so vzroki, ki so dovedli, da je eksekutiva takoj po končanih predsedniških volitvah sklenila sklicati izredno konvencijo. Pred seboj ima stranka tudi težke notranje probleme. Razkol je že posebno organizatorično, saj se danes razdeljeno v tri glavne struje. Da li se med seboj zadosti usoglasijo za uspešno nadaljevanje socialistične agitacije med maso, bomo videli na tej izredni konvenciji.

Precej bivših in sedanjih članov eksekutive ter drugih bivših strankinih funkcionarjev dela danes za CIO, kateremu se vsled svojih agitacijskih in organizatoričnih sposobnosti ter skušenj v veliko korist v graditvi unij poenotno še v stavki.

Velik odstotek današnjega članstva socijalne stranke tvorijo šolanji ljudje vseh vrst. Međudnih delavcev pa je v nji danes precej manjši odstotek kakor nekoč.

Komunistična stranka je izdala nedavno z ozirom na to konvencijo brošuro, v kateri apelira na socialiste, da naj ne nasledajo trockijevski propagandi, in da naj trockijevce izključijo iz svoje srede. Pred dobrimi letoma pa je komunistična stranka vrnila med socialisti enako ognjevitvo agitacijo za izključenje "starogradistov". Strankini novi tajnik Roy Burt je komunistom v daljši izjavi odgovoril, da si socialistična stranka sama določa svoj program in da sama odločuje, kdo naj bodo njeni člani.

Da li bo ta konvencija kaj sklepala glede bodočnosti federacije, še ne vemo. Po raznih mestih so namesto odstopnih ustanovili posebno židi nove klube. V stranki so že češka, italijanska in jugoslovanska federacija (JSZ). Resnično aktivna je samo slednja. Po izdaji Nadaljevanje na 2. strani.)

HAILE SELASSIE

Angliji. Toda če liga narodov ni hotela oteti Etiopije prej, jo bo zdaj še toliko manj in "rimljanska kultura" lahko v nji svobodno divja.

(Nadaljevanje na 2. strani.)

AMERIŠKO DELAVSKO GIBANJE V KRIZI

Kako je mogoče, da bi bilo delavsko gibanje v tej deželi v krizi, ko pa je očitno, da pristopajo delavci trumperi in unije in da je v kongresu in v legislaturah nekaterih držav več zastopnikov, ki so bili izvoljeni na listah "tretjih" strank kot kdaj prej?

Kako to, da socialistična stranka potrebuje izredno konvencijo, namesto da bi vse svoje sile posvetila v tem resnem času organizatoričnemu delu?

Kdo naj razloži, čemu komunisti tekajo z enega ekstrema v drugega?

Kaj se je zgodilo v ameriških konservativnih unijah, da so danes razdeljene v dva nasprotujoča si tabora?

Na vsa ta vprašanja dobite odgovor, ači citate "Proletarca" od tedna do tedna, dalje naše in druge letiske ter pamflete. Delavsko gibanje v tej deželi je v preporodu. Zraslo je zdaj kar preko noči in zato toliko nejasnosti. Vrh tega le malo delavcev čita delavške liste. Svoje znanje črpajo iz časopisov, ki jih izdajajo za svoj profit in za obrambo svojih drugih interesov kapitalističkih slojov. Slovenski delavci, ki citate "Proletarca", širite ga, da pripomorete k razmahu resnice, ki edina more privesti delavški razred v za delavce vzdržne in poštene razmere.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.50; za četr leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$8.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.

Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.

Business Manager.....Charles Pogorelec.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864.

Razočaranje, ki je moralno priti

Stavkarji, ki so "okupirali" Chryslereje tovarne v Detroitu, so poslali governerju Murphyju pismo, v katerem ga opozarjajo, da naj ne pozabi, kdo ga je izvolil. "Isti ljudje, ki zdaj zahtevajo, da nas izzeneš s silo, so te v lanski volilni kampanji napadli kakor so Roosevelt. Zato smo delavci zate agitirali kakor smo za Roosevelteta. Mi stavkamo za pravične zahteve, zato upamo, da ne boš poslal milice nad nas. Kajti če to storis, bo tekla kri, ker se mi ne mislimo umakniti prej predno bo družba unijo in njene zahteve priznala."

To pismo so governerju poslali, ker je stavkarje posvaril, da se sodni odloki in zakoni morajo spoštovati. Dejal je, da je najihovo "sedjenje" v tovarnah, ki so "privatna lastnina", nepoštovno, vendar pa da bo storil vse v svoji moći, da se zakon uveljavlja brez sile.

V času stavke delavcev pri korporaciji General Motors je John L. Lewis čakal precej dni, da se v prid stavkujočih delavcev oglasti tudi predsednik Roosevelt. Ker tega ni storil, ga je Lewis javno kritiziral in izjavil, da predsednik ne bi smel pozabiti, kdo je zanj agitiral in ga izvolil. Unija, kateri načeljuje Lewis, je sama potrošila v kampanji za Roosevelteta pol milijona dolarjev. Roosevelt ni na Lewisov očitek odgovoril drugtega kot da ni pametno biti tako vslivljiv, kar so kapitalistični listi tolmačili za insult na Lewisa.

V Chicagu je policijska, mestna in sodna oblast vsa proti stavkarjem, kakor je bila v vsakem prejšnjem boju.

Newyorški "New Leader" ima oster uredniški članek na prvi strani proti "izdajalskim demokratskim poslancem", ki so navzlic apelu predsednika Roosevelteta za ratificiranje dodatka k ustavi za odpravo uposlevanja otrok v industriji glasovali proti in ga porazili.

Ampak kaj je mogel "New Leader" od demokratov sploh drugega pričakovati? Ako jih ne mara, in ker ve, da so "izdajalci", bi moralna delavska stranka, za katero piše, v prihodnjih volitvah nominirati svoje kandidate, ali pa je nepotrebna. V lanski volilni kampanji je newyorška delavska stranka vzela na svoj tiket nosilce demokratske liste, kar ni bilo pravilno, če se delavci niso hoteli razočarati.

Skozi do volilnega dneva lanskega novembra so se demokratični politiki sklicevali v agitaciji za delavske glasove na new deal. In danes, ko je skoro vsa oblast, od občin do zveznega kongresa v rokah demokratske stranke, pa so obljube pozbavljeni v poslanih župani, governerji itd. spet služijo kapitalizmu, kar je čisto naravno. Kapitalistična stranka ne more biti drugega kakor zastopnica in braniteljica kapitalističnih interesov. Ako si hočejo delavci izvojevati pravice, ki jim grede, bodo morali to storiti s svojimi močmi, kajti demokratska stranka jim ne bo pomagala, tudi če bi predsednik Roosevelt še tako hotel. Saj mu demokratska stranka, kateri načeljuje, noče slediti niti v tako nujnih zadevah, kot je vprašanje reformiranja vrhovnega sodišča, kajti kapitalisti so proti in basta.

Ameriško delavstvo bo postalno sila. Ampak postalo bo sila šele ko se organizira ne samo v unijah, ampak tudi za delavsko politično akcijo.

La Guardia o diktaturah in v politiki

S svojim napadom na Hitlerja na newyorškem shodu se je župan La Guardia nacijem smrtno zameril. Ampak prikuplil se je posebno Židom, katerih je v New Yorku vsaj trikrat toliko kakor Nemcem.

La Guardia je Hitlerja pravilno definiral in dvajset tisoč ljudi na protinacijskem shodu mu je navdušeno aplavdiralo Nemški nacijsi v New Yorku pa vprašujejo: "Čemu župan napada te Hitlerja in njegov režim, ne pa Mussolinija in njegove vlade? Mar je v Italiji manj diktature kakor v Nemčiji?"

La Guardia je praktičen politik in mu je pač za glasove Z napadi na nacije si je pridobil simpatije Židov vseh struj v New Yorku in to pomeni pri prihodnjih županskih volitvah zanj veliko glasov. Za Mussolinijovo diktaturo pa se židje v splošnem malo brigajo, ker židje v Italiji, kolikor jih je, niso preganjani. Židom v Libiji je Mussolini obljudil celo svojo protekijo, kar je bila za "dučeja" tudi dobra politična poteza. Ako bi La Guardia na shodu, ali na shodih v New Yorku napačal Mussolinija, bi se zameril mnogim Italijanom, ki so ponosni na svojo domovino pod "dučejem", in Italijanom je v New Yorku veliko več kakor Nemcov.

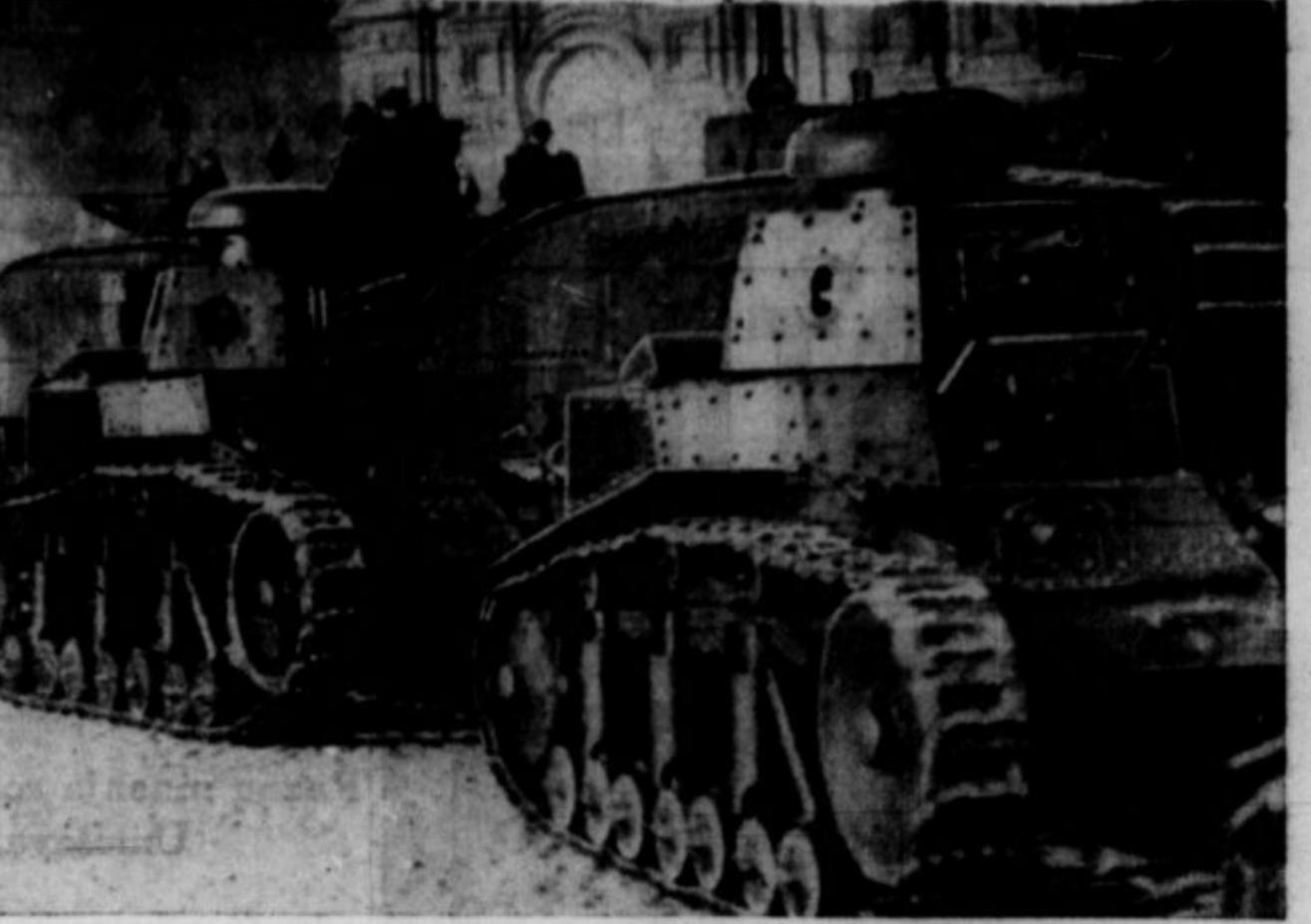
Zupan La Guardia je za demokracijo, za socialno pravčnost in take reči, ampak v politiki je on zelo praktičen politik

Mnoge ameriške unije so bile dolgo že obložena miza za birokrate in raketirje, kakor pa resnična korist delavcem. To se v sedanji krizi spreminja. Unije morajo biti UNIJE! Take organizacije si morejo zgraditi delaveci sami in jih tudi KONTROLIRATI sebi v korist.

"Jaz in bog", je rekel kajzer, dokler mu ni bilo treba žagati drv. Ampak Hitler tudi "bogu" ukazuje, kako naj mu služi v večjo slavo njega in tretjega rajha.

Kapitalisti so pripravljeni dovoliti kvečemu take stavke, v kakršnih je delavcev najlaglje poraziti. Vse druge so "anarhija", "nepostavne", "neameriške", "protiameriške" itd. Stavki z takimi metodami, ki bi bile dobre za delavce, se torej ne sme dovoliti.

EVROPA PRIPRAVLJENA NA VOINO

Na sliki so oklopni tanki sovjetske armade na parku v Moskvi. Sovjetska Rusija ima tisoče takih tankov, okrog pet tisoč vojnih letal in nad milijon možnosti, dobro izvedebane armade. Njena vojna sila na suhem in v zraku je največja na svetu, in si jo združimo več, ker se pripravljata za napad na jugo dve agresivni imperialistični države — Nemčija in Japonska. Z njimi je v "protikomunistični" zvezdi tudi Italija.

GIBANJE PROTI HEGEMONIJI BEOGRADA V SLOVENIJI SE NAGLO VEČA

V Sloveniji se čezdalje bolj in v vsej vzgoji. Zahtevamo izmnože zahteve za avtonomijo popolnitve našega šolstva, zlasti več politične ter kulturne svobode. Za jezikovne in kulturne pravice se zaenzo z drugimi bore tudi socialisti, ki so v ta namen pridruženi posebni zajednici. Glavni boj socialistov seveda je za socialne pravice, demokracijo in posebno zboljšanje življenjskih razmer delovnega ljudstva.

Katoliške in nekatere narodnjaške skupine pa so združene v JRZ. Meseca januarja so imeli v Ljubljani shod, ki se ga je baje udeležilo 6 tisoč ljudi, poročala pa je o njemu v Jugoslaviji samo šibenška Tribuna, drugim listom pa cenzura tega ni dovolila. Sledenje rezolucija, sprejeta na tem shodu, označuje zahteve in smernice JRZ v Sloveniji:

Mestno vodstvo JRZ zbrano na velikem političnem manifestacijskem zborovanju v Ljubljani, ob navzočnosti nad 6.000 zborovalcev, dne 17. jan. 1937. je sklenilo enoglasno:

1. Ker je mesto Ljubljana vedno bolj obremenjeno na račun državnih dajatev in se jih nalagajo vedno večja bremena na račun države, ne nudi pa si pri tem možnost lastnih dohodkov, zahtevamo, da se čimprej spremeni zakon o mestih in da se mestne občine razbremeni velikih državnih dajatev.

2. Ker je v Ljubljani večina prebivalcev javnih nameščencev, ki so z redukcijami državnih plač težko prisadeti in s tem trpi celo gospodarstvo, zahtevamo izboljšanje gmotnega položaja državnih nameščencev, zlasti v pogledu družinskih prejemkov.

3. Zahtevamo široko decentralizacijo, da postane Ljubljana sedež široke samouprave na kulturnem, upravnem in finančnem področju. V ta namen naj se izda čimprej zakon o širokih samoupravah, da se bodo reševali v Ljubljani vse zadeve, ki se tičejo slovenskega naroda, v Beogradu pa zadeve, ki so skupne vsej državi.

4. Zahtevamo, da se prizna našem jeziku popolno avnopravnost, ne samo v učavi, marveč tudi v vseh urah in s tem odpravi sramota, ki

11. Zahtevamo, da se brez odlašanja zgradi v Ljubljani moderna in moderni higieni odgovarjajoča splošna bolnica in s tem odpravi sramota, ki

ČEVLJARJA in VRAGA

se izplača pogledati — oba sta navihana — kateri bolj, boste videli v NEDELJO 28. MARCA

1937. v S. S. Turn dvorani.

"NAPREJ"

MILWAUKEE WISCONSIN

KOMENTARJI

Na zboru znanstvenikov v Philadelphiji je dne 19. marca predaval jezuit Teilhard de Chardin o — evoluciji in strmečini poslušalcem navajal dokaze, da je človek res potomec opic. Jezuit de Chardin je geolog svetovnega slovesa. Pri raziskovanjih na Kitajskem je odkril lobanje, o katerih pravilno, da jasno pričajo, da se je človek razvil iz živalskega sveta. Po predavanju ga je poročeval časniške agencije Associated Press vprašal med drugim, kako more katoliški duhovnik verjeti v evolucijo, to je, da je človek produkt evolucije iz živalskega sveta in obenem v bibliji, ki ima o postanku človeka popolnoma drugačno razlagu?

"Kot znanstvenik moram verovati v dognanja znanosti," je odgovoril in ob enem poročevalcu zagotovil, da je cerkev čisto lahko tolmačiti biblijo na podlagi znanosti. Poročevalce se je vseeno čudil, kajti jasno je, da je znano v pravem, tedaj je biblijska razlagalna načina o postanku človeka basen. To tudi je. Ampak cerkev si bo že kaže pomagala. Saj je biblijo že na vse sorte razlagala in tudi besedilo v njemu spreminja potrebi, čeprav je "božja razodetje".

Preiskovalci katastrofe v newlondonski šoli v Texasu, v kateri je izgubilo življenje okrog pet sto otrok in učiteljev, so večinoma mnenja, da je eksplozija povzročil plin, ki se je nabral iz vzhajajočih cevi bodisi v kleti, ali pa med votlimi stenami. Okrog in okrog šole so oljni vrelci in viri naravnega plina, s katerim so greli šolske sobe. Navada v tej deželi je, da požare in razstrele v poslopijih podnete komunistom, a v tem slučaju se to ni zgodilo.

Dva rojaka sta se prerekala o veri. Eden jo je zagovarjal, drugi pa trdrovratno trdil, da je humbug. "Ti veruješ," mu dejal, "da človeku ne pada nič las z glave brez božje volje. Potem je božja volja tudi tako to povezi. Pa še to pove, ali je bila razstrebla v šoli v Texasu tudi božja volja?" Katoličan mu je odvrnil, da z njim ne more več govoriti, češ, edini, ki me ima pravico tožiti in zahtevati denar nazaj, je unija, toda ta se za to malenkost prav nič ne briga. Unija se kajpada ne bo pritožila, ker je raketir Herbert njen diktator in lastnik. Člane ima le zato, da mu plačujejo, kdor pa bi se branil, bi kaj kmalu prisel v pesti Herbertovih gangsterjev.

Poslanec Ringler je v legislaturi države Delaware predlagal obdvajanje "bečlarjev" po \$50 na leto. Za to "idejo" se je navdušil od Mussolinija in Hitlerja, ki obdvajajo vse, kar njima ne more uiti na drevo. Ostali poslanci so se Ringlerju smejali. Vseh 38 navzočih, razen Ringlerja, jih je glasovalo proti predlogu. Ker se poročevalci fašističnih davkovnih hoteli še bolj osmešili, ni nititi on glasoval za svoj predlog, ampak bil le "navzoč".

Moon Run, Pa. — Tu se bo prihodnjo nedeljo vršila konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice, na katero vabimo vse člane in somišljence, kajti razprave zastopnikov bodo zanimive za vse. John Terčelj bo referent o posebnem predmetu, kot je bilo že poročano v prejšnjih dopisih. Dnevnini red na naših konferencah je obsegren in važen posebno še v sedanjih časih.

Delokrog naše konferenčne organizacije obsegata vso zaposlenino Pennsylvanijs in do zastopstva so upravljena vse društva, kulturna, podporni in druga, ki so včlanjena v Prosvetni matici, ter klubu JSZ. Prav tako dobrodošli so drugi člani društev in klubov ter somišljenci, kot že omenjeno prej.

Apeliram na vse, da se zberejo v naši dvorani pred 10. dopoldne, da bomo v naslednjih urah svoje delo izvršili predno bo čas za razid. — X-

Val "sedečih" stavk preplašil delodajalce

V prošli par tednih se je dogodilo v tej deželi stotine "sedečih stavk", kar je preplašilo delodajalce toliko, da so morali razni senatorji, kongresni in poslanci v legislaturah protestirati proti temu "neameriškemu" načinu boja proti družbam. Dva zvezna senatorja sta vplila v zbornici, da je sedeča stavka "nasilno okupiranje tuje lastnine" in apelirala na predsednika Roosevelteta, da naj napravi konec anarhiji, ki so povzročili "sedeče stavke". Na sliki so stavkarice "neameriškega načina" v neki newyorški trgovini.

VALERIJAN PDMOGYLYNYJ:

"MESTO"

ROMAN

Poslovenil za "Proletarca" TONE SELISKAR

(Nadaljevanje.)

Stepana, ki je ves čas le poslušal, je to nedano vprašanje zmedlo. Odkrito je priznal, da so nekdaj učili latinski jezik, on sam pa se ga ni učil, ker je zdaj odveč. Te besede so brdiko presulin Andreja Venedoviča. Latinščina da je odveč... Vsak mlad študent se mora vendarle zavedati, da bo le klasična kultura odrešila svet te tematnosti novega veka, kakor ga je nekdaj rešila pred pogubo religije. Zatorej nazaj h klasizmu!

Glas bivšega profesorja se je zvišal in izvenel v strast. Med govorom se je Andrej Venedovič bolj in bolj razgreval in zasipal je Stepana s citati in izrekji, ki jih le-ta seveda ni razumel. Profesor je govoril o zlati dobi Avgusta, o rimskem geniju, ki se mu je pokoraval ves svet in proti kateremu je sedanja doba kakor črna noč proti svetli zvezdi; o krščanstvu, ki je tako nesramno pogolnilo rimsko kulturo in ga je konečno le renesanca upropastila; o svojem ljubljeniku Luciju Aneju Seneki, Neronomu vzgojitelju, o tem nena-dometljivem filozofu, ki je bil zaradi dvornih intrig obsojen na smrt in si je sam pre-rezal žle; o njegovih tragedijah, edinih, ki so se ohranila, o njegovih dialogih od katerih zna "De providentia" celo na pamet. Potem da očitajo Seneki, temu geniju vseh rimskih genijev nekakšno zvezo z apostolom Pavlom, ki ni bil nič drugega kakor prav omejen hlapec one jetniške religije, ki je ugonobil Rim.

V sobo se je splazil mrak in profesor je govoril kakor prerok. Neprestano se je obračal na Stepana, ki mu je zdaj kar tesno postalo. Ko pa je videl Levka, kako mirno pije svoj čaj, se je ojunačil in tudi sam popil svojega, ne da bi se zmenil za gospodarja. Gospodine pa niti opazil ni, saj jo je trebušasti čajnik povsem zakrival.

— Star sem, toda živahan! je naglašal starec. Ne bojim se smrti, kajti moj duh je klasično jasen in miren...

V Levkovi sobi je Stepan dejal:

— To ti je dedek!

— Kadar takole čenča, se mi zdi, da mu malo manjka, mu je odvrnih Levko.

Ko je Stepan odhaljal, ga je vprašal:

— Ali je latinščina še komu potrebna?

— Starcu že! se je zasmehjal Levko, za nas pa je mrtev jezik.

Šel je s tovarišem do stopnic in ga vabil, da naj le še pride, kadar se mu bo zljubilo.

IV.

Ko je hodil po Leninovi ulici v Hreščatyku je spet razmišljal. Snidenje z Levkom ga je znova opogumilo. Da, na tak način bo tudi sam dosegel uspehe. Da, tako kakor Levko. Kar pozavidal mu je njegovo srečo. Saj si je celo v sanje težko pričarati takšno sobo. V takem stanovanju lahko mirno in vztrajno študira, napravi vse potrebne izpite, prejme sprščevala in konečno se bo vrnil v vas pod-kovan z znanjem. In seboj bo prinesel z znanjem novo življenje. Prav tako mora tudi Stepan storiti! Zdaj se je točno zavedal svojih dolžnosti, v katere pa je v prvih urah svoje bivanja v mestu močno podvomil. V spomin si je poklical odhod iz vasi in ko je v duhu preživil slovo od tovarišev, ga je zgrabilo daljno toplo čustvo. Kako je le mogel pozabiti na svoje tovariše, ki so ostali tamkaj z zavestjo, da se nikoli ne bodo mogli pognati iz svojega vaškega zatišja? Nasmehnil se jim je skozi daljo.

Prvo poznanstvo z mestnimi ljudmi ga je navdalo z nekim prijetnim zadoščenjem. Prvega, koščenega branjevca bi lahko z dvema prstoma zadavil, a drugega — napolblaznega profesorja so pognali z gimnazije z njegovo latinščino vred. S prvim je kar hitro opravil: Puhla ničla pač, ki mu je žena kravja dekla čez dan a zvečer v svili čaj pije pri znajncih. Branjevec sam je strahopeteč, ki venomer trepeče za svojo hišo in trgovino, ki mu je začetek in konec življenja. Z naslado si je Stepan predstavljal prazno duševnost gospodarja onega hleva, v katerem mora zdaj sam životartiti, namesto da bi živel v lepi, spodobni sobi. Kaj pa naj drugega vsebuje zavest takšnega prekupečvalca kakor

kopejke in slanike? Zivi, dokler mu pač puščijo živeti. Čudak, pleve, smet, za katerim ne bo ne sledu ne spomina!

Profesor je bil bolj zanimiv. Ta je vsaj nekaj razmišljal in je imel svoj smoter. Soba njegova pa! Smejati se je moral, če se je jo domislil. In precej mu je bil pogled v življenje tega milostljivega gospoda bolj jasen. Profesor je imel nekdaj veliko stanovanje toda revolucija mu je z naredbami odvzela sobo za sobo ter ga z ostanki pohištva, ki mu ga še niso zaplenili, pognala v to čumnato, kakor da bi ga semkaj pregnal potres.

Revolucija je tudi gimnazijo odpravila, kjer je učil meščanske sinčne tlačiti ljudstvo, zdaj pa spominja na svinjo, ki z rilcem v arhivu brska med starimi papirji. Še živi, še se oglaša, bodočnost njegova pa je eno samo počasno umiranje. Sicer pa je itak mrtev, kakor njegova latinščina, ki ni nikomur več potrebnata.

To so meščani! Prah, ki ga je treba omesti. In za tako delo se tudi on sam pripravlja.

S takšnimi misli je došpel v Hreščatyk, kjer ga je zajel mogočen val množice. Ozir se je — prvič je doživljal mesto ponoči. Slepce luči, ropotanje in zvonjenje električnih vozov, ki so se tu križali in spet razhajali, hri-pavo zavijanje autobusov, rezko hupanje taksijev, ter kričanje voznikov v glasutem hrumenju človeške množice, ga je naglo vr-glo iz zamišljenosti. Na tej ulici se je pogledal z mestom iz oči v oči. Stisnil se je k zidu, stal tamkaj in gledal, gledal po ulici, ki je ni bil ne konca ne kraja.

Zadeval se je v ženske s tankimi bluzami, katerih tkanina se je spajala z barvo njih pleč in rok, v dame s klobukom, mimo njega so hodili gospodje v sukničih in gololavji mladeniči, vojaki v težkih, zadušnih uniformah, hišne, ki so se vodile pod roko, mornarji dnejskih flote, dečki in dekle, tehnički s cepicami in klateži v mastnih capah. S pogledom je varoval svoje roke, kajti zdelo se mu je, da se v tem dotikajo ženskih prs, rok in stisnjene stegene. Ogledoval je ostrzene in okitene glavice, ki so se ponosno zibale na stasih vratovih. Mimo so hiteli zanjubljeni par, fantje, ki so se podili za dekleti, vzklikajoč spolzke besede, besede, ki so prav tu izvenele v vsej ostrini svojega na-mena, potem je gledal dekleta, ki se jim ni prav nič mudilo v dolgočasnemu domovju, do-stojne dame, ki so od strani ogledovale može in se spremne izogibale neprijetnih dotikov. Njegovo uho je lovilo nejasen šum nešteth besed, nenađene vzklike, rezek smeh, ki se je utrgal nekje, in zdelo se mu je, da preskuje iz ust na ust in jih s smehom vžiga vse po vrsti. Silno sovrašto je planilo vanj do vsega tega, ki se je zdaj tu na ulici krohotalo. Ali so se česa drugega zmožni ti ljudje kakor smeha in laskanja? Ali živi v njihovih srceh kakšna ideja, ali je njihova zvodenela kri še zmožna kakšnega zanosa, nalog in dolžnosti?

Poglej jih meščane! Branjevcji, nepotrebni učitelji, brezskrbne in prazne lutke v razkošnih oblekah! Uničiti je treba ta mrčes, iz-trebiti in mesta napraviti prostor sposobnejšim!

Bilo mu je, kakor da preži nanj iz vseh temnih kotičkov zahrbnat past. Sij luči, blesk izložb, bleščeca kino-reklama — kakor prihujene oči zdavnice! Mamijo in pogubljajo — svetijo toda slepijo! Zgoraj na gričih pa, kamor se zanosito prelivajo hiše, je mrak, ki veže nebo s tem zidovjem. Da, tam zgoraj je izvor vse pogube! To so palače jare gospode, ki poplavljajo ponoči ta starodavni Hreščatyk. Hej, da mu je dano, z gromom bi uničil to sivo in težko gmoto zidovja.

Zgrabil ga je stud do vsega tega. Brezobzirno se je pričel riniti skozi gnečjo. Pri vsem bioskopu ga je zastavil vrtinec ljudi. Letu se je tlačilo na stotine nog in teles in na stotine pogledov se je lepilo na lepak. Na tem širokem pločniku, razsvetljenem z žarečimi kandelabri, ki so bili vsi obvešeni z velikimi reklamnimi napisimi, je valovila pestra množica se razhajala in zajedala v nasprotnem val. Pravkar so se končavale razne prireditve. (Dalje prihodnjic.)

"SODNE ODLOKE SE MORA SPOŠTOVATI"

Detroitski sodnik Allen Campbell, ki ga vidite na tej sliki, se je zelo razumljil, ker niso sedeči stavkarji odšli iz Chryslerjevih tovaren do dolčenega časa, kakov je ukazal. Svoja mesta bi morali zapustiti najpozneje zadnjo sredo do 9:30 zjutraj, če se bi bili pokorili njegovemu povelju, a so ostali v tovarnah. V svojem odloku je dejal, da bodo sedeči stavkarji in odborniki avtne unije kaznovani z globo deset milijonov dolarjev, če se bodo pokorili sodnemu povelju. Kje naj delavci dobre tolkano vstopi? Druga neprilika za serifa detroitskega okraja in michiganskega governerja Murphyja je bila, kako izgnati pet tisoč ljudi? Skupino 60 sedečih stavkarjev se je izzene, kakor se je dogodilo na primer v North Chicagu, ne pa tisoče delavcev, razen če bi oblast poslala nanje vojašto in mu dovolila, da napade stavkarje ne samo s plinskimi bombami ampak tudi s strojnico.

"MAJSKI GLAS" O GIBANJU ZA INDUSTRIALNE UNIJE

Prihodnji "Majski Glas", ki izide koncem meseca aprila, bo med drugim vseboval poročila, razprave, članke in slike o gibantu za industrialne unije. Na sodelovanje v ta namen je povabljenih več unijskih voditeljev in drugih, ki so aktivni v delavskem pokretu.

Norman Thomas je povabljen, da opisuje v "Majskem Glasu" svoje vtise o izredni konvenciji socialistične stranke, ki se prične dne 26. marca v Chicagu, in svoje mnenje o bodočnosti socialistične stranke. Zupan D. W. Hoan je povabljen, da v "Majskem Glasu" pove, čemu je za socialistično stranko v Wisconsinu boljše, da deluje v progresivni farmarski delavski federaciji in s tem politično v progresivni stranki, namesto pod svojo označbo.

Deluje vsi, ki ste pri volji širiti tako revijo, kakor je "Majski Glas", da pride v čimveč domov slovenskih delavcev v Zed. državah in v Kanadi. Glede Jugoslavije ne moremo jamčiti, če je bo cenzura letos dovolila ali ne.

Zato majsko izdajo letos za starci kraj ne oglašamo, a če kdo želi, jo bomo poslali na naslove, ki jih nam pošlajo.

"Majski Glas" za leto 1937 bo posvečen predvsem bojem tistih delavcev, ki hočejo, da so unije res unije, poleg tega pa bo vseboval gradivo, ki se tiče naših posebnih problemov — torej revija trajne vrednosti.

Na sodelovanje so povabljeni vsi naši starci sotrudniki "Majskem Glasu", kot Etbin Kristan, Katka Zupančič, Ivan Molek, Anton Slabe, Louis Beninger, Milan Medvešek, Janko Zega, Anton Garden, Ivan Jontez, Angelo Cerkvenik, Frank Česen, Mile Klopčič, Frank S. Tavčar in precej drugih. Uverjeni smo, da se bodo odzvali vsi, ki bodo ugotovili dati nekaj svojega časa "Majskemu Glusu".

Že samo iz teh imen je razvidno, da bo letosni "Majski Glas" spet nudil najboljše, kar premoremo ameriški Slovenci na prosvetnem polju. Nedvomno je, da se vsi ne bodo mogli odzvati. Ampak prepričani smo, da bodo ostali pripravili toliko dobrega gradiva, da bo "Majski Glas" spet bogato urejen. In prav tako dobro bo tudi ilustriran. Stroški so veliki in cena za posamezen izvod in še bolj za večja naročila pa, jako nizka. Tako publikacija nam omogočajo v razmerah med ameriškimi Slovenci trajni viri:

- 1.) Društva, agitatorji in drugi, ki naročajo in razpečavajo "Majski Glas".
- 2.) Oglasevaleci — to je, prijateljski slovenski trgovci, profesionalci in druge firme.
- 3.) In končno, kar je še posebno važno, sotrudniki, ki pošiljajo svoje spise "Majskemu Glasu" brez odškodnine.

Cena "Majskemu Glasu" za posamezen izvod je 25c. Za večja naročila pa so cene slednje:

Henry Ford svari delavce pred unijo

V posebnem, v naprej aranžiranem intervjuju, je avtni magnat Henry Ford dne 19. februarja izjavil, da podpirajo sedanje gibanje za industrialni unionizem "mednarodni finančniki", ker bi radi ubili "vso konkurenco" in dobili vso industrijo pod svojo kontrolo. Zato Henry delavcem toplo priporoča, naj se ne organizirajo, kajti pristopanje v unijo in stavkanje je delavcem v škodo in pa voda na mlin na kan, ki jih goje "mednarodni finančniki", kakor se običajno označuje bankirje z newyorskima Wall Street.

Odborniki unij in organizatorji so se nedvomno zelo začudili, da imajo za sabo tako mogočne, vplivne ljudi, kot so na primer newyorski bančni velikaši. John L. Lewis je nedavno trdil, da je "mednarodni finančnik" J. P. Morgan korporaciji General Motors pre-povedal pogajati se z unijo avtih delavcev in jo priznati, toda se je moral koncem konca udati. Če pa je Henry Ford

zastopnik za Proletarca in druge delavske publikacije Anton Zornik iz Pa. Fant pravi, da bo pridobil listu mnogo novih naročnikov. Ako mu bodo šli sodrugi in simpatičarji na roko, tedaj ni vzroka, da bi ne dosegel svojega namena. Tone se je tudi odločil, da bo posestil predstavo "Morje" in sicer zato, ker nastopajo v nej isti igralci kot v drami "Kamnolom", katero je on posetil ob priliku gostovanja Detroitčanov v Chicagu dne 4. julija. Po njegovem mnenju zaslужuje omenjeni igralci lavorike. Upam, da je detroitska javnost istih misli, zato napolnите dvorano v nedeljo, v znak priznanja za njihov trud.

Frank Česen.

Važnost bodoče wauke-ganske konference

Nedelja 25. aprila je datum konferenčnega zborovanja klubov JSZ in društev ter drugih organizacij Prosvetne matic v severnem Illinoisu v Wisconsinu. Vrnilo se bo v Slovenskem narodnem domu v Waukeganu, v katerem je bilo prošle tedne radi stavk več delavskih zborovanj kot kdaj prej v enaki dobi. Seja bo otvorjena ob 9. dopoldne. Tajnica konferenčne organizacije Kristina Podjavoršek je poslala pismo za volitev zastopnikov vsem pridruženim društvom in klubom. Ako ga katero pomotoma ni prejelo, ga prosimo, da izvoli zastopnika vseeno.

Na tem zborovanju bomo razpravljali in sklepali o Prosvetni matici, JSZ, o agitaciji za "Proletarca", Majski Glas, itd. "Majski Glas" bo do tedaj že razposlan.

Važna točka sporeda bosta referata o našem delu v podpornih organizacijah in na kulturnem polju, ki ju podasta Frank Alesh in Frank Zaitz. To nalogu jima je poverila eksekutiva JSZ.

Enako važno bo poročilo o izredni konvenciji soc. stranke, ki se prične v kratkem v Chicagu, dalje poročilo o delovanju naših klubov ter društev v Wisconsinu itd. Apeliramo na društva in klube, da zastopniki do gotovo izvolijo in na vse druge člane in somišljenike, da pridejo zadnjo nedeljo v aprilu na zborovanje v Slovenski narodni dom v Waukeganu.

V teh časih je potrebno, da čujemo mnenja drug drugega in da si iz skušenj snujemo delo tako, da ga bo mogoče čim boljše v vsekoč uspešno vršiti. — Odbor.

"MORJE"

Detroit, Mich. — Slovenska talija poseda le pičo število izvirnih dram, ki se dajo primerjati z učinkovito in napetostiridejansko dramsko "Morje", katero uprizori dramski odsek socialističnih klubov št. 114 in 115 JSZ na velikonočno nedeljo 28. marca v Slov. del. domu. Snov tega odličnega dela izpod peresa pisatelja Zvonimira Kosema je bila že deloma objavljena v "Proletarcu", pravilno deloma — kajti kdor hoče dobiti popolno sliko te pretresljive tragedije, ki se odigrava ob našem sinjem Jadranu, ta naj pride v nedeljo v SDD in prepičan sem, da bo s tem izrednim duševnim užitkom 100 odstotno zadovoljil.

Omenim naj še, da se nahaja v naši naseljni znani neu-trudljivi agitator in potovalni

DR. F. PAULICH

ZOBOZDRAVNIK

Ordinira vsak dan razen sreda od 9. zjutraj do 9. zvečer.

V nedeljo po dogovoru.

</div

TEŽAVNA POT PREDLOGE ZA USTAVNO PREPOVED UPOSLEVANJA OTROK V INDUSTRJI

Izkoriščevalci in katoliška cerkev glavni protivniki odobritve dodatka k ustavi, ki bi zabranil izrabljjanje otrok v tovarnah ali kjerkoli

Do srede marca je odobrilo kongres predlog za dodatek k ustavi, ki bi prepovedal izrabljjanje otrok — to je — uposlevanje otrok v industrijskih obratih — samo 28 izmed 48 držav ameriške Unije, in vselej jih je celih trinajst let, da so to storile. Pijavke, ki bognate na račun otroškega dela, so v legislaturah pač mnogo vplivnejše, kakor pa družine, katerih člani so od rane mladosti prisiljeni garati za kakršnokoli plačo za svoje preživljjanje.

Mnogo držav tega dodatka ni še odobrilo. V nekaterih zbornicah se baš zdaj prerekajo radi tega in še celo "progresivna" država New York cinca in cinca ter plačuje za zaslivanja, v katerih imajo nasprotniki amendmenta glavno besedo. Bil je poražen.

Informacijska časniška ustanova FLIS je o boju za in proti temu amendmentu raspisala časopisom dne 19. februarja sledenči članek, ki jasno priča, kako težavno je v razredni družbi izvojevati karkoli konsnega za delavski razred. Se celo do otrok nima obzirnosti. Članek se glasi:

"Borba za Child Labor Amendment (spremembu k federalni konstituciji, nanašajoče se na delo otrok) doseže bržkone letos svoj vrhunc. Toliko zagovorniki, kolikor nasprotniki tega amendmenta napenjajo vse sile, da vplivajo na javno mnenje v ostalih državah, katerih legislature bodo zasedale tekom leta 1937 in ki niso še odobrile amendmenta. Kentucky je odobril to ustavno spremembo nedavno. Ona je petindvajseta država, ki je to storila. Ker je za vsak amendment k federalni ustavi potreba ratifikacija s strani treh četrtin vseh 48 držav, mora še osem držav odobriti Child Labor Amendment, ako naj postane del ustave Združenih držav.

Amendment sam na sebi ne prepoveduje otroškega dela daje pa kongresu oblast omejevanja ali prepovedati delo ljudem pod 18. letom.

Nedavno je predsednik Roo-

sevlet poudaril, kako važno je, da ima kongres oblast prepričiti zlorabljjanje otrok. Tudi bivši predsednik Hoover se je izrekel za ta amendment.

Malokateri — če sploh kdo — izmed nasprotnikov otroškega dela zagovarja otroško delo. Na pr., ameriško pravniško udruženje (American Bar Association) poudarja, da se mora to vprašanje prepustiti posameznim državam. V začetku devetnajstega stoletja so otroci tvorili skoraj polovico delavstva v ameriških predmestnih. Otroci so delali dolge ure, dostikrat tudi v tako nevarnih obratih, kot je ruderstvo.

Posemne države so poskušale obvarovati otroke pred nevarnostmi industrije, ali državna zakonodaja ni uspela rešiti problema. Celo dandanes devetnajstega držav dovoljuje, da smejo otroci pod štirinajstimi letom delati v tovarnah. Večina držav nima sploh nikakih odredb glede uposlevanja dekle in fantov, 16 in 17 let starih, v nevarnih obratih. V nekaterih državah tvorijo otroci še vedno znaten del zaloge cenenega delavstva, ob katerem uspevajo "sweatshops".

Okolščina, da mnoge države ne dajejo zaščite otrokom v industriji, je dvakrat privredila kongres sprejeti zakone proti otroškemu delu, ki naj bi veljali za ves narod, prvič l. 1916 in zopet l. 1919. Oba ta zakona je vrhovno sodišče proglašalo neustavnim, češ, da prekoračita zakonodajno oblast, dovoljeno kongresu od konstitucije. Zato se je razvidelo, da, ako naj imamo federalno kontrolo o otroškem delu, je potreben amendment k ustavi, ki naj podeli kongresu posebno oblast. Tak amendment kongresa je bil sprejet l. 1924 in razposlan državam v svrhu ratifikacije.

Drama "Rdeče rože" je našim ljudem znana iz mnogih prejšnjih opisov. Predstavljena je bila na naših odrh širom deželu večkrat kot katerakoli druga socialna drama.

Rojaki v Barbertonu in v sosednjih naselbinah, ne zamudite te prilike.

"Dobro, bomo prišli, ampak kdaj pravzaprav bo ta predstava?"

"O, da! Na velikonočno nedeljo 28. marca v dvorani društva "Domovina" na 14. cesti. Predstava se prične ob 3. pop."

Zadnji poskus za polet okrog sveta ponosrečen

Znana letalka Amelia Earhart je nedavno podvzela polet okrog sveta. Pričela ga je v Oaklandu, Calif. Njena prva postaja je bila otok Honolu. Razdalja med Oaklandom in Honolulom je 2,400 milj. Prevozila jo je v 15 urah in 51 mi-

AMELIA EARHART

**IMEJTE VEDNO
DOSTI VROČE VODE**

STANE JAKO MALO!

**Za malo vstopico
\$1 se vam postavi
avtomatično
plinsko peč
V VAS DOM**

Čiščenje spomladni je lažje in hitrejše s pomočjo vroče vode, katero je vedno na razpolago v izobilici. To je kar vam nudi **avtomatična peč na plin za gretje vode**. Oprostila vas bo nepotrebne kurjenja s staromodno pečjo in tekanja gori in dol po stopnicah v klet. Ta avtomatična plinska peč za gretje vode je 100 odstotno **avtomatična**.

Za nadaljnja pojasnila se obrnite na vodnega monterja v sosednjini ali pa poklicite WABASH 6000

**Neprestano
vroča voda
vas stane
manj**

**Ako jo grejeti
z avtomatično
plinsko pečjo. Za te
peči cene izredno nizke.**

MODERN COOKERY. CONSTANT HOT WATER. SILENT REFRIGERATION. GAS HEATING
THE PEOPLES GAS LIGHT AND COKE COMPANY

USSR POSTAJA SPET TUDI POMORSKA SILA

Do svetovne vojne je imela Rusija precej veliko vojno mornarico, ki pa v sledi izgube vojne z Japonsko l. 1905 ni imela slovesa. Med svetovno vojno in posebno v civilni vojni je skoro vsa razpadla. Pred nekaj leti si je pričela sovjetska Rusija graditi nova vojno mornarico — večinoma podmorske in druge take vojne ladje, ki imajo služiti zgolj obrambnim namenom. Gradnjo sovjetske mornarice vodi admiral Orlov (na desni strani slike) in njegov glavni pomočnik vojni komesar admirala Haller (na levi). Zdaj je sovjetska vojna mornarica izmed vseh svetovnih sil na zadnjem mestu. Najjačjo ima Velika Britanija in Zed. države skoraj enako močno. Japonska je na tretjem mestu, za njo pride francoska mornarica in nato italijanska, ki je skoro toliko močna kakor francoska. Nemčija, kateri so zaveznički po sklenjenem miru uničili vso njeno vojno mornarico in ji vzel tudi mnoga trgovska ladiji, si gradi novo vojno floto. Zdaj je šesta po velikosti. Pomorska sila USSR je na sedmem mestu.

"Cevljari in vrag" na milwaukeeškem odru

Milwaukee, Wis. — V nedeljo 28. marca bo v South Side Turn dvorani koncert pevskega zbora "Naprej", na katerem bo vprizorjena muzikalna komedija "Cevljari in vrag" — Cevljari zapiše vragu za vrčo cekinov dušo. Vse gre dobro, dokler ne pride rok, ko se ima vrag znova prikazati in vzeti dušo, kakor se glasi v pogodbici. Cevljari je ves poparjen in svoje težave zaupa prijatelju služabniku. Kako sta vraga ukazila in si ob enem obdržala njegovo zlato, boste videli na prireditvi "Naprej".

V petek bo seja kluba št. 1 JSZ v SDC

Chicago, Ill. — Ta petek, dne 26. marca, bo seja kluba št. 1 JSZ, na kateri bomo čuli važna poročila, po končanem dnevnem redu pa bo razprava o "moskovskih procesih". Referat o njih poda Anton Garden. Prosimo, da pride na sejno točno. Prične se ob 8. zvezdu.

Koncert v Waukeganu

Waukegan, Ill. — V nedeljo 28. marca bomo imeli priliko čuti spevoigro v enem dejanju "Snubači", dalje deklinski zbor, ki po zapel znano skladbo "Rdeči sarafan" in razne druge pevske točke. Kje? Na koncertu pevskega zborja Slovenskega narodnega doma. Vstopnice v predprodaji so po 35c.

Zanimivost bo tudi skupni koncert slovenskih zborov iz Milwaukeea, Chicago in Waukegana, ki se bo vršil v tukajšnjem SND v nedeljo 9. maja. V nedeljo 25. aprila bo v SND zborovanje zastopnikov klubov JSZ in društva Prosvetne matic. — Poročevalec.

V Clevelandu se pripravljajo na županske volitve

Pri prihodnjih županskih volitvah v Clevelandu bo socialistični kandidat Robert D. Dullea. On je bil županski kandidat soc. stranke tudi l. 1935. Socialistični kandidat za konečnino v 18. wardi je Louis Zorko.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

IZ KANSASA

Tudi mi ne pozabimo praznovati razne obletnice naših organizacij. Tako praznuje angleško poslujoče društvo "Sunflower" št. 609 SNPJ, svojo 10-letnico v soboto večer 10. aprila v frontenski dvorani.

V soboto 1. maja pa praznuje kansaska federacija SNPJ svojo 30-letnico, skupno z društvom št. 65 SNPJ, ki tudi praznuje 30-letnico.

Tako bomo imeli kar tri proslave skupaj: Dve 30-letnici in praznovanje delavskega praznika Prvega maja. Vse to se vrši, kot omenjeno, v soboto 1. maja popoldne in zvečer v Breezy Hillu.

Seja soc. kluba v Armi se vrši v nedeljo 28. marca, točno ob eni uri popoldne v frontenski dvorani, to je, pred sejo

Kansaska soc. stranka bosta zastopala na izredni konvenciji v Chicagu sodruga Geo. Whiteside in F. Hager. Medtem ko Hager zastopa zmerne struje, je Whiteside bol za militantno akcijo.

Kronikar.

Desetletnica Citalnice Slov. del. doma

Collinwood, O. — Na velikonočno nedeljo 28. marca bo obhajal Slovenski delavski dom na Waterloo Rd. 10-letnico svoje čitalnice. Govornik bo Mat. Petrovič, pod režijo Vinčo Coffa bo predstavljen življeni slike, v pevskih točkah nastopajo soloist Peter Dujmovič, zbor "Jadran" in njegovi solisti, dalje dueti in kvarteti. Miss Betty Jane Prosek bo igrala na piano-harmoniku, nastopi Vadnalov muzikalni kvartet, in vprizorjena bo igra, ki jo režira Joseph Steblaj. Spored se prične ob 7. zvezdu. Vstopnina je 30c. Na plesni zabavi bo igrал Barbičev kvartet.

Citalnica Slovenskega delavskega doma je ustanovljena, ki zasluži vso našo mogočo moralno oporo. Torej pridemo na prireditve v čimvečjem številu. Vstopnice razpečavajo člani in članice. Na prošli seji sem čul, da se je pri tem delu do tistega dne najboljše odval John Lokar. Prodal jih je 37. — Frank Barbič.

Zasluga CIO

Če ne bi imel CIO prav nobene druge zasluge, je dosegel vsaj to, da so hitele mnogotedejne družbe vsekrižem zvišavati plačo svojim delavcem.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

**2609 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.**
Tel. Crawford 1384

Pristna in okusna domača jedila
Cene smerne. Postrežba točna.

"PROSVETA"

**Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00**

Ustanavljajo nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list je za tajništvo je:

**2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.**

**ZA LIČNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRTITE NA UNIJSKO TISKARNO**

Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

ANGELO CERKVENIK:

"DVOJNIK"

ZGODBA VOJNEGA UJETNIKA

Nadaljevanje.)

Edinote mož je primanjkovalo. Na njivah so morale dlati ženske in stare.

V Lužicah je bila detaširana stotnija nekega ukrajinsko-poljskega streškega polka. V stotniji je služila najmanj dobra polovica starih, razcapanih židov.

Stotnija se je vadila po vsej okolici, danes tukaj, jutri tam. Nekega lepega majniškega junija je mlad poročnik privedel stotnijo na graščinski travnik, ki se je razprostiral ob graščinskem poslopju.

Stotnija se je razdelila na dvajset, trideset vrst, ki so jih vadili posamezni desetniki in poddesetniki.

Berenini je sedel utic ob ograji graščinskega vrta ter opazoval vojake.

Prav ob sami ograji je neki desetnik uril svojo vrsto. V vrsti so bili sami starčki. Najmlajši je moral imeti najmanj petdeset let. Neki starček ni mogel nikakor izvršiti obrata.

če je desetnik dal povelje: Na levo, se je obrnil na desno, če mu je velen, naj stopi, se ni niti gani.

Desetnik se je zadrl na starčka. Berenini ni razumel niti besedice, zakaj desetnik je goril ukrajinski. Ko ga je ozmerjal, je stopil k njemu ter ga krepko oklofutal.

Starček se je samo žalostno smehljal.

Nemara je mislil na svojo staro ženko, ki tam nekje v vzhodni Galiciji gladuje, močne je mislil na svojo kravico, ki je nikdar nihče ni tako zmerjal in pretepal, kakor zmerajo in pretepajo njega, nemara je zasanjal o svoji samotni kočici, ki je samevala, jokala.

Desetnik je grozno zaren-tačal.

Bereninu se je zdelo, da ga je razčačil starčkov smehljaj.

Starček ga je zopet polomil. Vsi so se obrnili na levo, on na desno. Nasmehnil se je. Bil je prestari. Nekaj je zamrmral. Najbrže je reklo:

— Star sem že in neumen, možgani so mi odpovedali po-kornečino.

Desetnik se je jeze kar penil. Velen je vrsti korakati. Vsi so pravilno stopili z levo nogo, samo starček je stopil z — de-sno.

Desetnik se je zaletel vanj ter ga silvito sunil v rebra. Starček je komaj slišno zaje-čal ter se zgrudil. Se ko je le-žal, se je smehljaj. Iz nosa mu je tekla kri.

Smehljaj se je, tako žalostno se je smehljaj.

Bereninu je nehalo sreči biti. Kréil je pesti. Kako ne-zmansko rad bi bil udaril de-setnika v obraz.

Vojaki so starčka odnesli. Desetnik si je pričgal cigaretto.

— Kaj je s tem možem? je vprašal poročnik.

— Slabo mu je, je odgo-vori desetnik.

Poročnik je stopil k možu ter mu z žepnim robcem obriral usta in obraz.

Govoril je nekaj ž njim v je-ziku, ki ga Berenini ni razu-mel.

Starček pa se je samo smeh-ljal.

— Če dovolite, gospod poročnik, se je izza ograje ogla-sil Berenini, vam povem jaz, kako je bilo. Videl sem vse na svoje lastne oči.

Poročnik se je ozril ter za-gledal na vrta Bereninija.

Stopil je k njemu ter se mu predstavil:

SPITE TRDNO, VZIVAJTE VASO HRANO

**TRINER'S ELIXIR
OF BITTER WINE**

Mnogokrat odpravi neprebavnost in zaprtnico

— NAROCITE SI PROSTI VZOREC —
Triner's Bitter Wine Co.
544 S. Wells St., Chicago, Ill.
Pošljite mi brezplačni vzorec.
Ime
Naslov

POSLEDICA NEPREVIDNOSTI

Moje ime je Bär, poročnik.

— Jaz pa sem Schmiedinger, hišni učitelj tu v graščini.

— Kako da niste pri voja-kih.

— Sem na bolniškem dopu-stu.

Berenini je nato povedal po-ročniku, kako je desetnik rav-nal s starčkom.

Poročnik je vzplamtel:

— Surovina. Ne more se od-vaditi. Venomer pretepa ljudi. Pri tem polku sploh pretepajo.

Jaz sem temu polku samo do-dajen, drugače spadam k 74. pešpolku.

Zahvalil se je Bereniniju ter se obrnil proti travniku.

— Halo, je zavpl, desetnik Kuš, pridite k meni!

Desetnik je stopil preden ter mu strurno salutiral.

— Kuš, starega, ki tamle leži, ste pretepli!

— Nisem ga, gospod poročnik, vprašajte ga, vprašajte vse vojake moje vrste!

— Ne lažite, Kuš, saj se do-bro poznavam!

— Nisem ga udaril, gospod poročnik!

— Lažete, Kuš, nesramno lažete. Starčka ste sunili v re-bra. Gospod, ki sedi v uti za ograjo, je vse natančno videl.

— Tisti gospod laže! Vprašajte vojake!

— Kakšno kazen pričakuje vojaki, ki bi se drznili o vaših "junaštvih" povedati resnico?

— Kazen? se je začudil desetnik.

Poročnik je nato sklical de-setnikovo vrsto.

— Kaj se je zgodilo s starčkom, Schreiner? je vprašal poročnik nekega rdečelascu.

— Bilo mu je slab, gospod poročnik! je bojavljivo odgovoril rdečelasec.

— Schreiner, ne lažite!

— Bilo mu je res slab.

Poročnik je opazil, da de-setnik rekruta ostro meri z očmi.

— Desetnik, "Kehrt euch, Marsch!"

Desetnik se je obrnil ter od-korakal.

— Ne razumem, Schreiner, zakaj ste taka šleva ter se de-setnika tako bojite. Zakaj ne poveste resnice? Ponosen Du-najčan, pa se tako trese pred čisto navadnim ukrajinskim desetnikom!

— Sunil ga je s pestjo v re-bra, gospod poročnik!

— Zakaj mi niste tega ta-koj povedali?

— Včeraj je moral Hraby, ki se je bil pritožil pri rapportu, kar vso uro "vipati". Moral se je gutagi, dokler se ni zgrudil. Ko se je zgrudil, je desetnik zil nanj golido mrzle vode. Hraby se je za kratek čas zavredel. Zopet: počep, zopet: vedro vode ...

— Dobro, Schreiner, desetnika bo minila volja, da biše zvečer "poučeval".

— "Vergatterung!"

V dveh, treh minutah se je vsa stotnija zvrstila.

— Počep! je zapovedal po-ročnik.

— To nič. Niti sanja se vam ne, kaj je počep. Kuš, de-setnik Kuš, vi ste mojster v po-čepjanju in guganju. Pokažite stotniji, kakšen mora biti pra-vi počep!

— Levo in desno krilo na-prej! V krog!

Stotnija je v krogu posedala okrog poročnika in desetnika Kuša.

— No, desetnik Kuš, počep! (Dalje prihodnjite.)

Na sliki je avto, ki se je v Santi Anni v Kaliforniji zaletel v truck. Ga-solin je vted kolizije eksplodiral in avto ter truck sta bila v hipo v plame-nih. Vsi štirje ljudje v avtu — dva moška in dve ženski — ter voznik v trucku so živi zgoreli. V avtih nezgodah je bilo ubitih v tem letu dozdaj že nad 4.000 ljudi.

USPEHI SLOVENSKEGA DELAVSTVA V JUGOSLAVIJI NA KULTURNEM POLJU

Slovensko socialistično de-lavstvo ima po ustanovitvi Ju-goslavije težke ovire ne samo na političnem, ampak tudi na kulturnem polju. A vzlje temu ne klone. Kadar mu oblast raz-pusti eno kulturno zvezo in u-nič njen glasilo, ustanovi no-vo zvezo in novo glasilo, če-prav še pod strožjimi vladnim nadzorstvom. Sodruži v Slove-niji se mu ogibajo kolikor mo-ge in delajo dalje.

Na sliki izobraževalna organizaci-ja najmočnejša in najbolj zdrava v rudniških revirjih.

Komaj devet mesecev je mi-nulo, odkar se je ustanovila nova "Vzajemnost", pa je že mogla pokazati njena prva re-dna glavna skupščina v Trbovljah 17. januarja t. l., da društvu živo delujejo že skoro po vseh delavskih krajih Slovenije. Ta društva skrbijo, da se mo-rejo delavci v dela prostem ča-su udejstvovati v raznih kul-turnih panogah, v dramatični, v petju, glasbi, v igri, da čitajo knjige, poslušajo predavanja, debatirajo in urijo svoj duh. Meje temu udejstvovanju po-stavljajo večinoma le zunanje ovire, ki niso odvisne od dru-štvenih samih.

Na trboveljski skupščini so nekateri sprožili tudi predlog o posebnih mlađinskih odse-kih. Delegati najmočnejših društev so jima dobro odgovorili, da je pravzaprav celotna "Vzajemnost" mlađinska orga-nizacija, katere glavno delo je usmerjeno prav za vzgojo in izobrazbo delavskih mladih. Toda v "Vzajemnosti" se ne ločimo ne po starosti ne po spo-lu, temveč vsak član "Vzajemnosti" se po svojih nagibih in sposobnostih lahko udejstvuje v posameznih strokah: ali je pevec, ali igralec, ali mandolinist, ali šahist, ali obiskuje knjižnico, ali se zanima za pre-davanja itd. Za vsakega je to-rej v okviru naše celote dovolj polja za udejstvovanje.

... "Njih knjižnica je bogata in knjige niso nerazrezane, temveč doživel sem veselje, da so rabljene in posvilkane take knjige o katerih pravijo narodnjaki, da niso pisane za ljudstvo. Tam in takrat sem videl, kaj je resnično, pogumno, vz-trajno kulturno delo, ki se ne prestraši ničesar, ki nikoli ne omahuje, nikoli ne obupuje. Ob tem velikem delu se mi je zazdelo moje lastno delo ma-lenostno in zelo malo koristno. Zakaj spoznal sem, kdo vodi v poslikane take knjige o katerih pravijo narodnjaki, da niso pisane za ljudstvo. Tam in takrat sem videl, kaj je resnično, pogumno, vz-trajno kulturno delo, ki se ne prestraši ničesar, ki nikoli ne omahuje, nikoli ne obupuje. Ob tem velikem delu se mi je zazdelo moje lastno delo ma-lenostno in zelo malo koristno. Zakaj spoznal sem, kdo vodi v poslikane take knjige o katerih pravijo narodnjaki, da niso pisane za ljudstvo. Tam in takrat sem videl, kaj je resnično, pogumno, vz-trajno kulturno delo, ki se ne prestraši ničesar, ki nikoli ne omahuje, nikoli ne obupuje. Ob tem velikem delu se mi je zazdelo moje lastno delo ma-lenostno in zelo malo koristno. Zakaj spoznal sem, kdo vodi v poslikane take knjige o katerih pravijo narodnjaki, da niso pisane za ljudstvo. Tam in takrat sem videl, kaj je resnično, pogumno, vz-trajno kulturno delo, ki se ne prestraši ničesar, ki nikoli ne omahuje, nikoli ne obupuje. Ob tem velikem delu se mi je zazdelo moje lastno delo ma-lenostno in zelo malo koristno. Zakaj spoznal sem, kdo vodi v poslikane take knjige o katerih pravijo narodnjaki, da niso pisane za ljudstvo. Tam in takrat sem videl, kaj je resnično, pogumno, vz-trajno kulturno delo, ki se ne prestraši ničesar, ki nikoli ne omahuje, nikoli ne obupuje. Ob tem velikem delu se mi je zazdelo moje lastno delo ma-lenostno in zelo malo koristno. Zakaj spoznal sem, kdo vodi v poslikane take knjige o katerih pravijo narodnjaki, da niso pisane za ljudstvo. Tam in takrat sem videl, kaj je resnično, pogumno, vz-trajno kulturno delo, ki se ne prestraši ničesar, ki nikoli ne omahuje, nikoli ne obupuje. Ob tem velikem delu se mi je zazdelo moje lastno delo ma-lenostno in zelo malo koristno. Zakaj spoznal sem, kdo vodi v poslikane take knjige o katerih pravijo narodnjaki, da niso pisane za ljudstvo. Tam in takrat sem videl, kaj je resnično, pogumno, vz-trajno kulturno delo, ki se ne prestraši ničesar, ki nikoli ne omahuje, nikoli ne obupuje. Ob tem velikem delu se mi je zazdelo moje lastno delo ma-lenostno in zelo malo koristno. Zakaj spoznal sem, kdo vodi v poslikane take knjige o katerih pravijo narodnjaki, da niso pisane za ljudstvo. Tam in takrat sem videl, kaj je resnično, pogumno, vz-trajno kulturno delo, ki se ne prestraši ničesar, ki nikoli ne omahuje, nikoli ne obupuje. Ob tem velikem delu se mi je zazdelo moje lastno delo ma-lenostno in zelo malo koristno. Zakaj spoznal sem, kdo vodi v poslikane take knjige o katerih pravijo narodnjaki, da niso pisane za ljudstvo. Tam in takrat sem videl, kaj je resnično, pogumno, vz-trajno kulturno delo, ki se ne prestraši ničesar, ki nikoli ne omahuje, nikoli ne obupuje. Ob tem velikem delu se mi je zazdelo moje lastno delo ma-lenostno in zelo malo koristno. Zakaj spoznal sem, kdo vodi v poslikane take knjige o katerih pravijo narodnjaki, da niso pisane za ljudstvo. Tam in takrat sem videl, kaj je resnično, pogumno, vz-trajno kulturno delo, ki se ne prestraši ničesar, ki nikoli ne omahuje, nikoli ne obupuje. Ob tem velikem delu se mi je zazdelo moje lastno delo ma-lenostno in zelo malo koristno. Zakaj spoznal sem, kdo vodi v poslikane take knjige o katerih pravijo narodnjaki, da niso pisane za ljudstvo. Tam in takrat sem videl, kaj je resnično, pogumno, vz-trajno kulturno delo, ki se ne prestraši ničesar, ki nikoli ne omahuje, nikoli ne obupuje. Ob tem velikem delu se mi je zazdelo moje lastno delo ma-lenostno in zelo malo koristno. Zakaj spoznal sem, kdo vodi v poslikane take knjige o katerih pravijo narodnjaki, da niso pisane za ljudstvo. Tam in takrat sem videl, kaj je resnično, pogumno, vz-trajno kulturno delo, ki se ne prestraši ničesar, ki nikoli ne omahuje, nikoli ne obupuje. Ob tem velikem delu se mi je zazdelo moje lastno delo ma-lenostno in zelo malo koristno. Zakaj spoznal sem, kdo vodi v poslikane take knjige o katerih pravijo narodnjaki, da niso pisane za ljudstvo. Tam in takrat sem videl, kaj je resnično, pogumno, vz-trajno kulturno delo, ki se ne prestraši ničesar, ki nikoli ne omahuje, nikoli ne obupuje. Ob tem velikem delu se mi je zazdelo moje lastno delo ma-lenostno in zelo malo koristno. Zakaj spoznal sem, kdo vodi v poslikane take knjige o katerih pravijo narodnjaki, da niso pisane za ljudstvo. Tam in takrat sem videl, kaj je resnično, pogumno, vz-trajno kulturno delo, ki se ne prestraši ničesar, ki nikoli ne omahuje, nikoli ne obupuje. Ob tem velikem delu se mi je zazdelo moje lastno delo ma-lenostno in zelo malo koristno. Zakaj spoznal sem, kdo vodi v poslikane take knjige o katerih pravijo narodnjaki, da niso pisane za ljudstvo. Tam in takrat sem videl, kaj je resnično, pogumno, vz-trajno kulturno delo, ki se ne prestraši ničesar, ki nikoli ne omahuje, nikoli ne obupuje. Ob tem velikem delu se mi je zazdelo moje lastno delo ma-lenostno in zelo malo koristno. Zakaj sp

SUB-BRANCH 27 REPORTING

ANTON ZORNIK IN DETROIT

When an Educational Committee is elected, its first and most difficult problem is to find a subject interesting enough to hold the attention of a group of people for a few hours. It seems that Friday, March 12, just such a subject was found in the form of a lecture on teeth, given by Dr. S. S. Chabler at the club's headquarters. The attendance wasn't quite what it should have been, however, the slides and talk on the subject proved to be very interesting to all those present. Here's hoping more people will show up at our next affair.

May will bring the advent of the SNPJ Convention to the so-called "convention city", Cleveland. Consequently, there will be a wealth of talent, in the form of speakers, assembled here during that month. Furthermore, Monday, May 24, has been set aside by the convention committee for the use of Sub-branch 27. Not wishing to let such an opportunity to go by, we are arranging for a symposium to be held on that date. Looking back a few years, we remember that just such an affair proved to be highly successful, and I am sure the success can be repeated this year. Plans are being made to contact various people from different localities as to their willingness to participate in such an affair. This will not only bring to the city a consensus of opinion, but will also establish a closer bond among young English-speaking Slovenes.

It seems to me that if our Comrades in Detroit, Chicago, Milwaukee, etc.—would publicize their affairs and plans to greater extent in the Proletarec, we would all benefit by the fact in so far as we could gather ideas from each other and know more about what is going on here and there.

Just as one goes to a dentist to see what is wrong with one's teeth, so do we have conventions (as dentists) during the course of which several lodges (or teeth) get together and discuss the good and bad. So bring all your happiness, troubles, plans, and what have you, to Cleveland during SNPJ Convention week. New members?

LOYALIST GAINS SPOIL ROYALIST HOPE OF FRANCO

Latest dispatches from Spain show an appreciable advance by the Loyalists' troops. Moreover, The Chicago Daily News correspondent reports that these advances constitute "the first positive indication that the people's army has now reached the stage where it can successfully take the offensive. As a consequence morale is on the upgrade despite the material advantages of the Fascist army."

The Royalists meanwhile have made a deal with Franco for the restoration of the monarchy, and are gathered like hungry vultures on the Basque border.

The Child Labor Amendment

By Louise M. Jersey

The Child Labor Amendment will undoubtedly be ratified in the near future but just how soon it is hard to say. The trend is in that direction unmistakably.

It seems unbelievable and pitiful that a wealthy nation like America can be so backward about protecting its future citizens. It is not only pitiful but a shame and disgrace that America allows her children to be exploited on such a large scale.

So far there are only eight more states needed to ratify the Child Labor Amendment. Instead, I think it would be much more decent and

practically all of his time agitating for Proletarec is at present in Detroit working for our publication among the automobile workers. Anton has up to the present time sold over three hundred copies of the 1937 Family Almanac (Družinski kalendar) and a large number of other books and pamphlets along with sending in a batch of new subscribers and renewals regularly.

All comrades in Detroit and the surrounding territory which Anton Zornik will cover, can do their bit by giving him a hand whenever and wherever possible.

The powers behind General Motors and Big Steel are: Three steel directors are Morgan partners, Morgan himself included. Two Morgan partners, three Morganites and four DuPont delegates are General Motors partners. Two Morgan partners and four Morganites are General Electric directors.

In these fast changing times you will want to keep posted on what is happening on the labor front. Subscribe to Proletarec. \$3 per year or \$1.75 per half year.

ON THE LABOR FRONT

The Detroit strike (AFL) against the Woolworth Stores, has resulted in a five-cent increase per hour for 1200 employees. Nine Chrysler plants are tied up by a sit-down, and an injunction has been issued against the various officials of the United Automobile Workers, and the C.I.O., also naming the union itself, setting a \$10,000,000 fine if these officials fail to effect the evacuation of the plants within 48 hours, that is by 9 A. M. Wednesday, March 17. The Square D switch in Detroit has also been brought on strike. New strikes tie up the big Statler Hotel, and city trucking.

In Toledo a two-week sit-down at Conklin Pen Co. won the 40-hour week, time and a half for overtime, and 5 and 6 cent hourly increases. Postal Telegraph boys are still on strike while Western Union boys won a 25 per cent increase. Told that they were too young to strike they replied: "If we are old enough to work, we are old enough to strike." Messenger boys on both systems struck in Chicago also.

Detroit's Mid-West neighbor, Chicago, follows closely upon the heels of its Michigan sister city in its strike statistics. Dainty handed servants of tea joined hands with heavypalmed heavers of Chi's trucking in trying a knot in the city's loop. In one day, more than 9,000 struck men and women including waitresses, sweet meat makers, cabbies, clerks, peanut bag makers, stenographers, tailors, truckers and factory hands.

At the Chicago Mail Order Company the strike of 1,500 employees was sped on its way to a quick victory when 300 office workers sat down with the other workers.

DO YOU KNOW THAT

The public debt of the federal, state and local governments in the United States is now more than \$50,000,000,000.

For every dollar the average citizen pays out knowingly in taxes he pays out \$3 more unknowingly in taxes.

More than three-fourths of the land in the United States is sloping land subject to soil erosion.

From his first shave to his last the average man shaves over 20 square miles of face.

A dust storm in Oklahoma in one day whirled 397,800 acres of land six and two-thirds inches deep into the air.

Tree planting in the Plains shelter belt zone is progressing at the rate of 30 to 35 miles of 100-foot strip a day.

Ships at sea can now get complete up-to-the-minute weather maps by radio and several liners are equipped with apparatus for receiving such maps.

Every time you spend 25 cents for cigarettes, 12 cents of it goes for taxes.

Simple country life on a farm is declared the most hazardous.

Five of America's big wars began in the pleasant spring month of April.

—Unity.

standing strike at the Berkshire Mills. Most of them are sit-downs.

Another strike of 10,000 rubber workers started March 7 in Akron in the Firestone Tire and Rubber Co.

In four of New York's 5 and 10 cent stores sit-down started last week. Police broke into the kitchen of a Jewish hospital to arrest 48 sit-downers, to be battled by women democrats.

In Massachusetts and in most of the other states that have not yet ratified the amendment, the Catholic church is openly and strongly fighting against ratification.

Why should the Catholic church be against ratification of the Child Labor Amendment? Would they rather see America's children in fields and sweatshops than in schools?

Cardinal O'Connell and Cardinal Hayes from the above named states are both carrying on an intensive campaign to defeat the Amendment.

The suppression of child labor is an elementary principle in any liberal program and has been recognized as such by most European and South American countries for many years.

That many states in our Union are still debating the question is a sad commentary on our social development.

It is even sadder to contemplate those church dignitaries who opposed the child labor Amendment because it would allegedly deprive

parents of their proper position of authority over the young. If there are still parents who would rebel against a law that forbids them from sending their 12-year-old children into sweatshops, it is an additional argument for passage of federal child labor legislation.

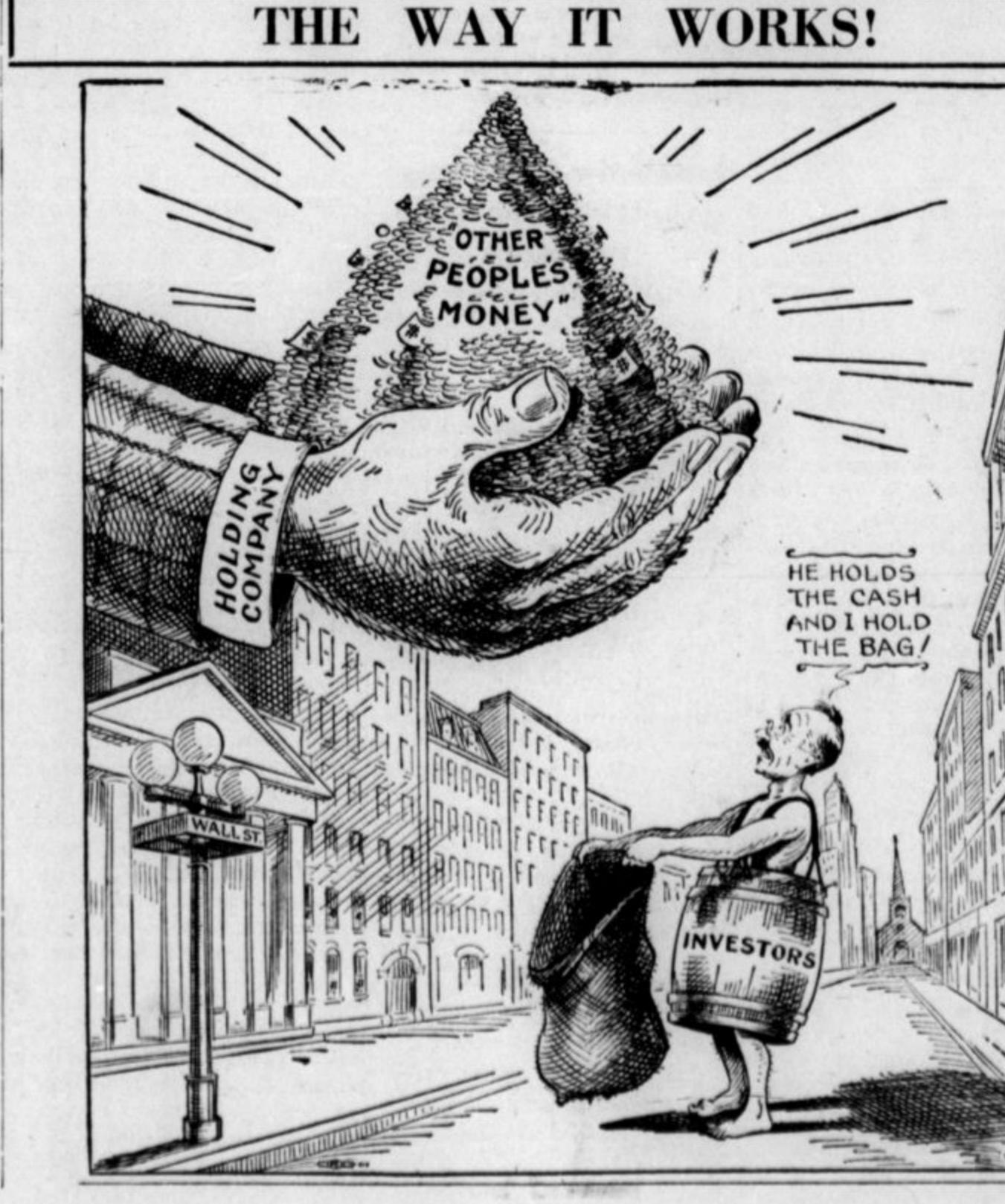
It is interesting to note that through a poll conducted by the American Institute of Public Opinion it has been shown that seventy-six percent of the people are for ratification of the Child Labor Amendment.

It is interesting to note that through a poll conducted by the American Institute of Public Opinion it has been shown that seventy-six percent of the people are for ratification of the Child Labor Amendment.

Up from slavery I rise,
In the world myself had made.
Dreams and wonders in my eyes.
After brutal ages past
Coming to my own at last.

Bertow Braley.

—Bertow Braley.

And This Is What They Call Recovery

"Commodity prices continue strong," says a financial news letter. Oh, yeah? "Strong"—that is, high! Bread more costly, meat too expensive to buy, house rent up, the standard of living down, down. And this is what we call in this country "recovery," or the return of prosperity.

—Unity.

Our Doings Here and There

By Joseph Drasler

May Day 1937 marks the fifty-first celebration of this day of demonstration of working class solidarity.

May Day 1937 marks new currents in the world working class. It presents new problems. The directives for Socialists of a year ago are no longer applicable.

The Socialist party does not only participate in the joint May Day affairs but plays the leading and initiating role the importance of which depends to a large extent upon vigorous and intelligent action.

The following JSF branches are preparing for May Day celebrations:

Branch 37 in Milwaukee with Jozko Ovenc as the main speaker on their program; Branch 1, Chicago, at the SNPJ auditorium Saturday night, May 1; Branch 11, Bridgeport, Ohio; Branch 47, Springfield, Ill. There may be others but we have no reports of them yet.

In Kansas the May Day celebration will be staged by the SNPJ Federation, as is its custom for about three decades.

At the meeting of Branch 1, JSF, Friday, March 26, the May Day celebration and Sava's Spring Concert will be discussed after which Anton Garden will lecture on the Moscow Trials.

This will be an important meeting and every member who can possibly find the time to attend should do so.

From Sugarite, New Mexico comes the good news that Anton Orozen has joined Proletarec's list of go-getters and will cover that territory for our publication. Anton started off by sending in six subs.

Oscar Godina and Donald L. Lotrich will represent the Pioneers at the SNPJ convention in May.

Member, Slovene Workmen's Home Library.

Clybourn Ave. Chicago, being sponsored by Branch 16... the play, "Morje" (Ocean) Sunday, March 28, in Detroit under the sponsorship of Branches 114, 115 and the Sub Branch... the Conference of Western Pennsylvania Branches of the JSF and affiliated units of the Educational Bureau this Sunday, March 28, in the Slovene Hall in Moon Run, Pa... Sava's Spring Concert and Dance April 18, with Anton Subelj as the guest artist.

This drama deals with the lives of scameen, along the Adriatic Sea. It beautiful Dalmatia there lived a widow Mrs. Milanovic, with two beautiful daughters, Darinka and Zlata. Like all young people, our heroines longed for love but Amor, the god of love, is sometimes odd and therefore it happened that both sisters fell in love with the handsome Captain Blagovic (Anton Chesnik). Darinka is a shy young girl who conceals her feelings for the love of Captain Blagovic in her heart. Zlata, (Jennie Urban), differs entirely from her sister. She is courageous and craves for excitement, and for that reason she won Blagovic's heart. But his duty calls the captain. He kisses Zlata and leaves for the ocean with his crew. In his absence fate brings into the picture a young jurist and doctor, Vrtačnik (August Platt). As a bold and smooth talker it didn't take him long to win Zlata's friendship. From this friendship grew a romance in spite of unsuccessful interference.

But one unexpected day came into the harbor, Blagovic's steamer "Albatros". His first visit was, of course, paid to Zlata. But to his disappointment he found another lover in her arms. From then on follow tense moments which will reach deep into your heart. Zlata's unfaithfulness cut a deep wound in Blagovic's heart, therefore he decided that he will sacrifice the rest of his life only to the ocean, which doesn't know the sorrow and treason of the world.

Zlata married the young doctor Vrtačnik, despite her mother's protests. The whole city, however, shared their happiness with them, only one person who suffered great pains due to her sisters treachery — this was Darinka (Mary Chesnik). Very des-

perate the latter goes in a small rowboat and decides to end it all, and drowns herself. She lay her young life on the altar of love to Blagovic, of which he didn't even have a presentiment.

Zlata's life goes on as usual except for a few heartaches here and there. Vrtačnik's love for his wife gradually fades. He soon becomes a materialist and a person without character. To reach his destination, he even goes over human bodies. He neglects his wife in every way and does every thing in his power to make her life miserable. The climax is reached when he starts a love affair with a cabaret dancer, Alfreda. When this news reaches Zlata, she becomes desperate. Changes occur in her mind. She sees grotesque figures from very angle. Only far away in the ocean, she sees a noble picture of her ex-lover, Blagovic—but too late. Vrtačnik poisoned her soul. Then follows the dramatic moments and tragedy which will remain long in your memory. Besides these characters, there will be a large supporting cast and also a singing chorus.

Following the play, there will be dancing to the music of a six piece, popular, all-girl orchestra, which is considered as one of the best by the younger generation. We urge everyone, both young and old to be present at the Slovene Workers Home on Easter Sunday, March 28, 1937.

Agnes Cesen.

Spanish Film Barred in Ohio and Pennsylvania

Charging that the ban in Ohio and Pennsylvania on the showing of "Spain in Flames," the feature-length newsreel depicting the Spanish civil war from the government's side, constituted unwarranted censorship, the National Council on Freedom From Censorship, affiliate of the American Civil Liberties Union, this week pressed fight against both bans.

Governor Earle doesn't want Pennsylvanians to see the picture for fear of it giving them ideas.

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

The Wall Street Journal, one of the main mouthpieces of Big Business and their interests and a staunch supporter of property rights against personal rights, illustrates very plainly in one of their editorials that Congressmen and Senators are only fooling themselves if they think that they can isolate America in case of war with their silly neutrality laws. That confirms the Socialist point of view thoroughly. It can't be done. At least, not so long as America remains capitalist country. Hence it is silly to pass legislation to keep Americans out of the Spanish Civil War. War munition makers and their allies, the bankers and industrialists have much to gain from war. They have hordes of money and power enough to drive the jingoistic press to demand participation in any conflict they choose. The press, in their hands can alter the minds of most Americans in quick order, especially when it comes to hating some other nation. They have done it before, and they will do it again, manufacture lies and hatreds to arouse prejudices and false impressions and cover up the real purpose of wars. Their present neutrality legislation, therefore, means little and there isn't one chance in a thousand to isolate us from the next war. The stakes will be big.

Let us stress again, the importance of a large attendance from our side at the pre-convention massmeeting of the Socialist Party of America which takes place Thursday night, March 25, at the La Salle Hotel. Unless a large delegation is present the spirit of the entire occasion will be deadened and this may have a serious affect on the convention itself. With a large enthusiastic crowd, as of yore, the proceedings will get underway with a new enlivened tempo which can assist greatly in bringing out the best in the delegates. Prominent speakers are carded. And let us remind you that the admission to the meeting shall be 25¢, advance sale of tickets, and 35¢ at the door.

An Anton Subelj is coming back to town according to an announcement by our branch officials. He is to participate in Sava's Spring Concert on Sunday, April 18 at the Pilson Sokol Hall. Subelj is no stranger here. In fact, he has many friends who rejoice in hearing our baritonist sing songs of their homelands. Mr. Su-

NOTE

More English reports and Articles on Page 5.